

Bruxelles, den 15. oktober 2025
(OR. en)

13725/25

Interinstitutionel sag:
2020/0100 (COD)

ECOFIN 1320
CLIMA 435
FIN 1179
ENV 1006
ENER 523
COMPET 1009
CADREFIN 254
CODEC 1529
ECB
EIB

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	8. oktober 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 628 final
Vedr.:	RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET om midtvejsevalueringen af lånefaciliteten for den offentlige sektor under mekanismen for retfærdig omstilling i 2025 i henhold til artikel 16 i forordning (EU) 2021/1229

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 628 final.

Bilag: COM(2025) 628 final

Bruxelles, den 8.10.2025
COM(2025) 628 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
om midtvejsevalueringen af lånefaciliteten for den offentlige sektor under mekanismen
for retfærdig omstilling i 2025 i henhold til artikel 16 i forordning (EU) 2021/1229

{SWD(2025) 287 final}

1. INDLEDNING

Lånefaciliteten for den offentlige sektor ("faciliteten") er den tredje søjle i mekanismen for retfærdig omstilling¹. Faciliteten blev oprettet i juli 2021 ved forordning (EU) 2021/1229² ("forordningen om faciliteten") for at bidrage til at nå Unionens klimamål for 2030 og klimaneutralitet senest i 2050 på en effektiv og socialt retfærdig måde.

Det generelle mål med faciliteten er at håndtere alvorlige sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer som følge af omstillingen hen imod: i) Unionens klima- og energimål for 2030 og ii) målet om klimaneutralitet i Unionen senest i 2050, som fastsat i forordning (EU) 2021/1119³. Faciliteten er målrettet mod at være til fordel for de områder i Unionen, som er udpeget i de territoriale planer for retfærdig omstilling, som Kommissionen har godkendt.

Faciliteten har som specifikt mål at øge den offentlige sektors investeringer, som tilgodeser udviklingsbehovene i de områder, der er udpeget i de territoriale planer for retfærdig omstilling, ved at lette finansiering af projekter, som ikke genererer tilstrækkelige strømme af indtægter til at dække deres investeringsomkostninger.

Faciliteten er et blandet instrument, og støtten består således af en låne- og en tilskudsdel. Med et bidrag på 1,3 mia. EUR i EU-tilskud, mellem 6 mia. EUR og 8 mia. EUR i lån fra Den Europæiske Investeringsbank ("EIB") og et anslået bidrag på 6 mia. EUR fra andre kilder har faciliteten til formål at mobilisere mellem 13,3 mia. EUR og 15,3 mia. EUR i offentlige investeringer i perioden 2021-2027.

I henhold til artikel 17 i forordningen om faciliteten blev der foretaget en midtvejsevaluering af faciliteten, og en rapport om denne midtvejsevaluering forelægges Europa-Parlamentet og Rådet.

Midtvejsevalueringen af faciliteten omfattede flere trin. Indkaldelse af feedback hertil var åben fra den 2. februar 2024 til den 1. marts 2024. En støtteundersøgelse, der blev udført fra april 2024 til januar 2025 af T33 Srl og Prognos AG, supplerede evalueringen med litteraturgennemgang, høring af interessenter, interviews, undersøgelser og casestudier. Desuden blev Udvalget for Forskriftskontrol inddraget på et forudgående møde den 16. december 2024 og et efterfølgende møde den 14. maj 2025. Udvalget afgav en positiv udtalelse om evalueringen den 16. maj 2025 med henstillinger. Evalueringen blev afsluttet med en omfattende rapport i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene i 2025.

I denne rapport fremlægges de vigtigste resultater og konklusioner af midtvejsevalueringen af faciliteten. Den ledsages af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene ("arbejdsdokument"), hvori det vurderes, i hvilket omfang faciliteten er effektiv, virkningsfuld og sammenhængende, giver EU-merværdi og er relevant.

¹ Mekanismen for retfærdig omstilling består af tre søjler: 1) Fonden for Retfærdig Omstilling, 2) en dedikeret ordning under InvestEU-programmet og 3) lånefaciliteten for den offentlige sektor. Sidstnævnte er genstand for denne rapport.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1229 af 14. juli 2021 om lånefaciliteten for den offentlige sektor under mekanismen for retfærdig omstilling ([forordning 2021/1229 – DA – EUR-Lex](#)).

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1119 af 30. juni 2021 om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet og om ændring af forordning (EF) nr. 401/2009 og (EU) 2018/1999 ("den europæiske klimalov") (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj/dan>).

2. OMFANGET AF MIDTVEJSEVALUERINGEN AF FACILITETEN

I henhold til artikel 17, stk. 2, i forordningen om faciliteten er formålet med midtvejsevalueringen at vurdere gennemførelsen af faciliteten og dens evne til at nå de mål, der er fastsat i artikel 3 i forordningen om faciliteten. Den bør især vurdere:

- a) i hvilket omfang den EU-støtte, der ydes under faciliteten, har bidraget til at tilgodese behovene i de områder, der gennemfører de territoriale planer for retfærdig omstilling
- b) hvordan der er taget hensyn til de horisontale principper, der er omhandlet i artikel 4
- c) nødvendigheden af at foretage en kønsspecifik konsekvensanalyse
- d) anvendelsen af betingelserne for støtteberettigelse i artikel 9, og hvordan forpligtelserne vedrørende synlighed blev anvendt
- e) på grundlag af de af faciliteten støttede projekter evaluere, i hvilket omfang faciliteten har bidraget til de miljømål, der er fastsat i artikel 9 i forordning (EU) 2020/852⁴.

Ud over de specifikke evalueringskrav, der er fastsat ovenfor og i forordningen om faciliteten, og i overensstemmelse med retningslinjerne for bedre regulering omfatter midtvejsevalueringen de fem evalueringskriterier for bedre regulering: i) virkningsfuldhed, ii) effektivitet, iii) sammenhæng, iv) merværdi for Unionen, v) relevans.

Evalueringen omfatter faciliteten fra den dato, hvor forordningen om faciliteten trådte i kraft, den 14. juli 2021, til den 31. januar 2025 og omfatter alle EU-medlemsstater, navnlig de områder, der er udpeget i de territoriale planer for retfærdig omstilling.

Denne midtvejsevaluering foretages på et tidligt tidspunkt i gennemførelsen og fokuserer derfor på aktiviteter og output, da resultater og virkninger endnu ikke kan vurderes. Vurderingen af resultater og langsigtet virkning vil indgå i den endelige evaluering, som skal foretages senest den 31. december 2031 i overensstemmelse med forordningen om faciliteten (artikel 17, stk. 3).

3. OVERSIGT OVER EVALUERINGSMETODEN

De resultater, der præsenteres i forbindelse med evalueringen, bygger på to hoveddele. For det første bygger den på intern ekspertise og dokumentation. For det andet bygger vurderingen på resultaterne af en støtteundersøgelse, som Kommissionen har bestilt, og som er udarbejdet af et konsortium bestående af T33 srl og Prognos AG. Den støtteundersøgelse, der blev gennemført mellem udgangen af april 2024 og januar 2025, kombinerer forskellige metoder (dokumentgennemgang/skrivebordsundersøgelse, spørgeundersøgelse, interviews og casestudier) for at besvare evalueringsspørgsmålene.

Som en del af denne evaluering blev der udviklet en interventionslogik samt en evalueringsmatrix. Matrixen kædede evalueringskriterierne sammen med interventionslogikken og tog udgangspunkt i nøgleelementerne for at udarbejde spørgsmål til undersøgelsen.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/852 af 18. juni 2020 om fastlæggelse af en ramme til fremme af bæredygtige investeringer og om ændring af forordning (EU) 2019/2088 ([Europa-Parlamentets forordning \(EU\) 2020/852](#)).

4. MIDTVEJSEVALUERINGENS VIGTIGSTE RESULTATER OG KONKLUSIONER

I dette afsnit opsummeres evalueringens resultater og konklusioner vedrørende facilitetens midtvejsevaluering i overensstemmelse med de fem kriterier, der er fastsat i retningslinjerne for bedre regulering: virkningsfuldhed, effektivitet, sammenhæng, merværdi for Unionen og relevans.

4.1. Virkningsfuldhed

Siden lanceringen af den flerårige indkaldelse af forslag i juli 2022 og frem til den 31. januar 2025 er der modtaget 46 projektforslag, hvoraf 30 (65 %) blev fundet støtteberettigede og antagelige, og 17 af dem blev udvalgt til finansiering af facilitetens evalueringsudvalg. De udvalgte projekter, der er indsendt, forventes at mobilisere ca. 228 mio. EUR i tilskud, svarende til 17 % af budgettet for tilskudsdelen, og 1,4 mia. EUR i samlede investeringer, herunder tilskud, lån og yderligere finansieringskilder.

Der er indgivet støtteberettigede ansøgninger af ansøgere fra Grækenland, Sverige, Frankrig, Tjekkiet, Nederlandene, Polen, Spanien, Letland og Irland, men ikke fra de øvrige medlemsstater. Flere faktorer påvirker anvendelsen af faciliteten, herunder bl.a. overlap med andre finansieringskilder, der tilbyder højere tilskudsmedfinansieringssatser for samme type investeringer, de offentlige myndigheders administrative kapacitet, tilgængeligheden af modne projektporteføljer, potentielle ansøgers finansielle begrænsninger og manglende støtteberettigelse for projekter, der modtager støtte fra andre EU-fonde, da det er en betingelse under faciliteten, at projekter under faciliteten ikke kan modtage støtte fra andre EU-programmer.

Andre udfordringer, som potentielle støttemodtagere under faciliteten står over for, vedrører i) minimumstærsklen for EIB's direkte långivning og ii) kravene til støttemodtagere for at opnå EIB-rammelån, hvilket kan udgøre en betydelig adgangsbarriere for kommuner med små projekter og begrænset administrativ kapacitet, der forhindrer dem i at påtage sig en koordinerende rolle. Kommissionen og EIB har truffet forskellige foranstaltninger for at afbøde situationen.

Det er vanskeligt at vurdere den fremtidige udbredelse af faciliteten. Selv om det er usandsynligt, at tilskudsbudgettet vil blive fuldt udnyttet i den første indkaldelse af forslag, udgør den anden indkaldelse af forslag (2026-2027) en mulighed. Dette skyldes især, at kendskabet til faciliteten er øget, og de nationale andele ikke længere vil finde anvendelse efter 2025. Det omfang, i hvilket andre EU-midler og nationale midler programmeres eller forbruges, vil dog være en afgørende faktor i denne henseende.

Medtagelsen af faciliteten i rammen for de territoriale planer for retfærdig omstilling har skabt en klar reference og fastlagt en afgørende strategi for retfærdig omstilling, som ansøgere under faciliteten bør tilpasse sig og henvise til i deres ansøgninger under faciliteten. Desuden har de territoriale planer for retfærdig omstilling skabt et første skridt i retning af at øge bevidstheden om faciliteten.

For undertegnede projekter har tilskuddet dækket mellem 5 % og 18 % af de samlede investeringsomkostninger, mens lånet har udgjort mellem 31 % og 73 %. Dette tyder på, at den vigtigste faktor, der driver facilitetens værdi for støttemodtagerne, er EIB-lånets struktur. Potentielle ansøgere vil vurdere rentesatsen, lånets løbetid, finansieringsbeløbet og den samlede effektivitet af EIB's låneforhandlingsproces i forhold til at imødekomme deres behov

sammenlignet med de vilkår, der tilbydes af forretningsbanker. Selv om faciliteten generelt er godt positioneret til at tilbyde mere gunstige finansieringsvilkår ved at kombinere EIB-lån med EU-tilskud, har forretningsbankerne ofte en fordel i kraft af hurtigere lånebehandling, enklere procedurer og etablerede relationer til deres kunder.

Den rådgivningsbistand, som EIB yder til faciliteten, leveres gennem InvestEU-rådgivningsplatformen. Pr. 31. januar 2025 er seks opgaver i gang, og én er afsluttet. De dækker en bred vifte af sektorer, herunder energi, mobilitet, miljø og sociale investeringer. Selv om rådgivningsbistanden under faciliteten er gratis, har den indledende efterspørgsel været lav. Foreløbige resultater tyder på, at den rådgivningsbistand, der ydes via InvestEU-rådgivningsplatformen, har bidraget til at øge optaget og kvaliteten af ansøgningerne.

Faciliteten er et nyt instrument, og derfor var kommunikations- og informationstiltag afgørende for at fremme udnyttelsen heraf. Kommissionen har i tæt samarbejde med CINEA og EIB øget kendskabet til faciliteten gennem mange fælles aktioner rettet mod flere typer potentielle støttemodtagere. De første resultater tyder på, at kommunikationsindsatsen har været effektiv.

Støtten til gennemførelsen af faciliteten fra de nationale myndigheder varierer og ydes på frivillig basis. De nationale myndigheder synes at være involveret i faciliteten, når de har tilstrækkelig administrativ kapacitet og/eller opfatter faciliteten som relevant. Når de nationale myndigheder støtter udnyttelsen af faciliteten, synes projektansøgningerne at være modne og vellykkede.

De horisontale principper, der er omhandlet i artikel 4 i forordningen om faciliteten, er integreret i gennemførelsen og forvaltningen af faciliteten på flere måder. Ansøgernes engagement i disse horisontale principper vurderes under evalueringen af forslagene og under gennemførelsen via periodisk rapportering og kontrolbesøg på stedet. EIB vurderer og overvåger også alle projekter og formidlede transaktioner på grundlag af miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige kriterier. Kun de aktiviteter, der opfylder EIB's due diligence-krav vedrørende bæredygtighed, finansieres.

Med hensyn til ligestilling mellem kønnene indeholder nogle undertegnede tilskudsaftaler udtrykkeligt en tilgang til integration af kønsaspektet, mens andre ikke direkte omhandler ligestilling mellem kønnene. Med hensyn til det anslåede antal job, som faciliteten har skabt i forbindelse med de undertegnede tilskudsaftaler, erklærer ansøgerne, at 50 % (2 870 ud af 5 745) er tiltænkt kvinder. Med hensyn til de personer, som de undertegnede projekter under faciliteten skal nå ud til, anslår støttemodtagerne, at 52 % er kvinder.

Med hensyn til bidraget til miljømålene indebærer den brede vifte af støtteberettigede sektorer, at nogle projekter vedrører klimaindsatsen direkte, mens andre vil være klimaneutrale eller i det mindste ikke gør væsentlig skade. Nogle projekter under den retfærdige omstilling, der ikke fører til en direkte reduktion af CO₂-emissioner, kan stadig score højt på miljømæssig bæredygtighed. Fire ud af de syv projekter, der støttes af faciliteten, erklærer, at de vil bidrage til reduktion af CO₂-emissioner (anslået til en reduktion på 135 805 ton CO₂ pr. år). De øvrige projekter vil have en vis miljømæssig effekt, såsom at fremme cirkulær økonomi og biodiversitet.

En overordnet svaghed ved overvågningsrammen for faciliteten er, at det generelle mål, det specifikke mål og de centrale resultatindikatorer (KPI'er) i øjeblikket ikke har nogen målsætninger. Der er imidlertid som led i denne evaluering blevet fremlagt målsætninger for flere reguleringsmæssige KPI'er for faciliteten.

4.2. Effektivitet

Lanceringen af den første indkaldelse af forslag blev forsinket på grund af den forsinkede vedtagelse af de territoriale planer for retfærdig omstilling, som var en nødvendig betingelse for, at der kunne tildeles støtte under faciliteten. Dette havde en direkte indvirkning på timingen og effektiviteten af gennemførelsen af faciliteten.

Indkaldelsens flerårige karakter sammenlignet med en årlig indkaldelse har gjort det muligt at mindske den administrative byrde, der følger af dens forvaltning, og sikre en forudsigelig ramme for alle interessenter. Tidspunktet for indsendelsesfristerne, som i gennemsnit ligger hver fjerde måned, giver ansøgerne mulighed for at indsende ansøgninger med regelmæssige mellemrum.

På den anden side opfattes de særskilte ansøgnings- og rapporteringsprocedurer for tilskuddet og lånet som mindre effektive sammenlignet med én enkelt ansøgning for både lånet og tilskuddet.

Analysen af gennemførelsen af faciliteten viser, at evalueringen af tilskuddet i gennemsnit har taget omkring to måneder, og at vedtagelsen af beslutningen om tildeling af tilskud har taget mellem seks og 13 måneder. Varigheden af hele processen påvirkes primært af modenheden af låneparametrene på tidspunktet for indgivelsen af tilskudsansøgningen.

De oplysninger, der er indsamlet til denne evaluering, er ikke tilstrækkelige til at bekræfte de forventede forenklingsfordele i forbindelse med anvendelsen af finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger. Indvirkningen af facilitetens forenklingsforanstaltninger på de administrative omkostninger er ikke blevet anslået på grund af det begrænsede antal modtagne ansøgninger og tilskudsaftaler, der er indgået på nuværende tidspunkt. Finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger, og den høje procentdel af det samlede tilskud, der udbetales som forfinansiering, synes imidlertid at være højt værdsat af støttemodtagerne under faciliteten indtil videre.

I forbindelse med gennemførelsen af faciliteten har det været en fordel med det netværk af myndigheder, der forvalter samhørighedspolitik, og de gennemførelsesorganer, som allerede findes i Kommissionen, samt EIB's omfattende netværk af lokale kontorer, som også har støttet en effektiv gennemførelse af faciliteten.

Selv om det er for tidligt at forudsige værdien af facilitetens multiplikatoreffekt (tilskuddets løftestangseffekt) for hele facilitetens ramme, viser et fokus på de syv tildelte projekter under faciliteten, at det gennemsnitlige forhold mellem investeringer og tilskudsbeløb under faciliteten er 12, med et spænd fra 5,5 for mindre udviklede regioner til 21,3 for mere udviklede regioner og overgangsregioner.

4.3. Sammenhæng

Sammenhængen mellem de tre søjler i mekanismen for retfærdig omstilling er skitseret i de territoriale planer for retfærdig omstilling, selv om de giver begrænsede oplysninger om faciliteten. Selv om mange medlemsstater nævner sektorer, der er støtteberettigede under faciliteten, mangler de ofte specifikationer eller klare synergier mellem søjlerne. I sidste ende afhænger sammenhængen af de indsendte forslag snarere end af en foruddefineret strategi, idet den fleksible ramme for de territoriale planer for retfærdig omstilling gør det muligt at vurdere sammenhængen fra sag til sag.

Sammenhængen mellem faciliteten og genopretnings- og resiliensfaciliteten, som yder finansiering til lignende typer investeringer, afhænger af, i hvilket omfang der er potentiel overlapning og komplementaritet mellem genopretnings- og resiliensplanerne og de territoriale

planer for retfærdig omstilling. Genopretnings- og resiliensfaciliteten betragtes som mere attraktiv af potentielle ansøgere.

EU-midlerne under samhørighedspolitikken (EFRU, ESF+ og Samhørighedsfonden) deler også overlappende sektorspecifikke støtteberettigelser med faciliteten, og de har gunstigere finansieringsbetingelser med højere medfinansieringssatser for tilskud. De har også krævet en betydelig programmeringsindsats fra medlemsstaternes myndigheder, der bestræber sig på at overholde stramme udgiftsfrister og krav om adgang til samhørighedsfondene. Alt i alt har dette også påvirket deres sammenhæng med faciliteten, hvilket ikke blot har skabt synergier, men også overlap mellem instrumenterne. Når de forskellige EU-finansieringskilders tiltrækningskraft analyseres på grundlag af deres medfinansieringssatser for tilskud, bliver faciliteten fortrængt.

Når forskellige finansieringsmuligheder overlapper hinanden, skaber det yderligere kompleksitet for potentielle støttemodtagere og koordinerende enheder, da de skal afgøre, hvilket finansieringsinstrument der er mest hensigtsmæssigt for hver investering, og forstå, hvordan de forskellige EU-fonde fungerer.

Faciliteten kan også overlappe med nationale programmer, f.eks. den overlappende fond med lignende mål i Tyskland, hvilket delvist kan forklare den begrænsede gennemførelse af faciliteten i denne medlemsstat.

Mere generelt er der et misforhold mellem de tildelte nationale andele og efterspørgslen efter faciliteten. Selv om de fulde nationale andele for de medlemsstater, der har de største nationale andele, fortsat er til rådighed, kan andre medlemsstater, såsom Frankrig, der har opbrugt sin nationale andel, gøre brug af yderligere ressourcer fra faciliteten.

Ud over den rådgivningsbistand under faciliteten, der er tilgængelig under InvestEU-rådgivningsplatformen, har offentlige enheder i de berørte regioner benyttet sig af flere former for teknisk bistand, som Kommissionen har finansieret inden for rammerne af andre EU-programmer såsom TSI og JTP Groundwork. Da nogle initiativer vedrørende rådgivning og teknisk bistand stadig er i gang, og andre for nylig er blevet afsluttet, kan der på nuværende tidspunkt ikke drages konklusioner om initiativernes virkning og komplementaritet. Der er dokumentation for, at de oplysnings- og kommunikationsaktiviteter, der fandt sted inden for rammerne af rådgivningsbistanden under faciliteten, samt de øvrige tekniske bistandsopgaver udført af andre konsulenter, har bidraget til at øge kendskabet til faciliteten.

4.4. Merværdi for Unionen

Foreløbig feedback tyder på, at faciliteten skaber merværdi ved at stille yderligere ressourcer til rådighed for at imødekomme omstillingsbehovene i regioner med retfærdig omstilling. Det skaber nye muligheder for lokale offentlige enheder for at dække investeringer i retfærdig omstilling, som ikke ville være mulige udelukkende gennem deres egne ressourcer på lokalt og nationalt plan.

Virkningen af tilskuddet under faciliteten på projektrealiseringen er fortsat usikker på grund af det begrænsede antal tildelte tilskud, men dets indvirkning afhænger af flere faktorer, såsom den præcise medfinansieringssats under faciliteten eller tilskuddets størrelse. Jo højere disse faktorer er, jo større forventes tilskuddets virkning at være.

Desuden fungerer tilskuddet som supplerende finansiering til at udvide projektets omfang, hvilket potentielt sikrer inddragelse af socialt værdifulde, men ellers urentable komponenter.

Rådgivningstjenester under faciliteten styrker projektgennemførelsen ved at forbedre kvaliteten og fremskynde ansøgningsprocesserne.

Medfinansiering under faciliteten giver også øjeblikkelig likviditet til projekter efter undertegnelsen af tilskuds aftalen. Ikke desto mindre kan ansøgninger om støtte under faciliteten forsinke gennemførelsen i forhold til anvendelsen af let tilgængelige finansieringskilder.

4.5. Relevans

Den relativt nylige vedtagelse af de territoriale planer for retfærdig omstilling kombineret med den igangværende midtvejsevaluering af samhørighedspolitikken (herunder de territoriale planer for retfærdig omstilling) understøtter facilitetens fortsatte relevans i forhold til at opfylde de nuværende behov. Inddragelse af interessenter resulterede i en bred konsensus mellem institutionelle aktører, nationale repræsentanter og potentielle og faktiske støttemodtagere om, at målene for faciliteten er relevante.

Gennemførelsen af faciliteten er i nøje overensstemmelse med den nye Kommissions politiske retningslinjer, som dens formand skitserede i juli 2024, samtidig med at de langsigtede mål, der blev fastlagt i den europæiske grønne pagt i 2019, fremmes. Faciliteten opfylder EU's mål om at sikre, at alle borgere har en reel ret til at blive i de lokalsamfund, de kalder hjem, og støtter en socialt bæredygtig dekarbonisering i de regioner, der traditionelt har været afhængige af den fossile brændstofindustri.

5. KONKLUSION OG INDHØSTEDE ERFARINGER

Evalueringen af lånefaciliteten for den offentlige sektor fremhæver en række udfordringer i løbet af dens tidlige gennemførelse. Feedback fra interessenter afslører forskellige grader af engagement på tværs af medlemsstaterne. Kvalitative data giver en værdifuld indsigt, men manglen på kvantitative data hæmmer en omfattende vurdering. På trods af disse udfordringer er der et lovende potentiale for en virkningsfuld gennemførelse. De følgende erfaringer giver vejledning i den fortsatte gennemførelse af faciliteten og danner grundlag for udformningen af fremtidige finansielle instrumenter.

Uoverensstemmelse mellem nationale andele og potentielle støttemodtageres behov

For den første indkaldelse af forslag (indtil 2025) blev de nationale andele fastlagt efter den budgetfordelingsnøgle, der er defineret for FRO. Dette har påvirket udnyttelsen og sammenhængen af faciliteten med andre finansieringskilder og fremhævet begrænsningerne ved ikke at tage højde for, at efterspørgslen efter tilbagebetalingspligtig finansiering kan afvige fra FRO's tildelingsmetode. Mens de fulde nationale andele for de medlemsstater, der har de største nationale andele, fortsat er tilgængelige, kunne andre have gjort brug af flere ressourcer. Derudover var der i de medlemsstater, hvor den nationale andel var lavest, mindre incitament for medlemsstaterne og ansøgerne til at investere ressourcer i at støtte eller udarbejde ansøgninger til faciliteten.

Faciliteten har en begrænset kapacitet til at støtte mindre projekter

Selv om mindre projekter modtager støtte under faciliteten, herunder fem projekter, der modtager formidlede lån på mellem 1,5 mio. EUR og 12 mio. EUR, er formidlede lån kun tilgængelige i to medlemsstater. I andre medlemsstater er minimumslånebeløbet 12,5 mio. EUR, hvilket er en væsentlig tærskel for mindre ansøgere. Rammelån giver mulighed for at opfylde tærsklen for

lånstørrelse ved at samle flere projekter, men dette øger kompleksiteten af ansøgningsprocessen. Mindre enheder har måske ikke den nødvendige erfaring eller de nødvendige ressourcer til effektivt at varetage denne form for koordinering. Mindre projekter kan derfor risikere at blive udelukket fra faciliteten.

En mulig løsning på problemerne med høje minimumslånstørrelser og koordinering kunne være et større engagement fra nationale erhvervsfremmende banker eller institutter og en øget anvendelse af finansiel formidling, men faciliteten skal tilbyde dem tilstrækkelige incitamenter for at engagere sig. Under alle omstændigheder bør udvælgelsen af finansieringspartnere til fremtidige finansielle instrumenter nøje tilpasses behovene og profilerne hos potentielle støttemodtagere, med særlig vægt på at inddrage partnere, der har den institutionelle kapacitet og de operationelle rammer, der er nødvendige for at støtte mindre støttemodtagere.

Facilitetens gennemførelsesmodel

Gennemførelsesmodellen for faciliteten giver flere fordele, der gør den mere attraktiv. En af de vigtigste styrker ved faciliteten er, at den muliggør direkte adgang til finansiering på EU-niveau for lokale offentlige organer. Desuden anvendes under faciliteten en tilgang med blandet finansiering, hvor EU-tilskud kombineres med EIB-lån og yderligere finansieringskilder. Denne metode kan potentielt øge de finansielle ressourcer, der er til rådighed for projekter, idet 1 EUR i tilskud fra faciliteten i gennemsnit udløser 12 EUR i investeringer.

Den dobbelte ansøgningsstruktur under faciliteten, som nødvendiggør særskilte ansøgninger om henholdsvis tilskud og lån, gør imidlertid ansøgningsprocessen kompleks. Facilitetens ansøgningsproces, fra indsendelse til undertegnelse af de endelige aftaler, kan vare op til 18 måneder, hvilket måske ikke er hensigtsmæssigt for alle støttemodtageres tidsrammer for projektgennemførelse.

Et system, der ville gøre det muligt for EIB og Kommissionen at dele data, som ansøgere har indsendt, med hinanden, kunne potentielt have øget effektiviteten og mindsket den administrative byrde for ansøgere, EIB og Kommissionen. Bedre datadeling mellem Kommissionen og dens finansielle partnere bør undersøges med henblik på fremtidige finansielle instrumenter, men samtidigt vil etablering af de nødvendige systemer og processer kræve betydelige ressourceinvesteringer og skal være i overensstemmelse med den planlagte udrulning af instrumentet. En alternativ gennemførelsesmodel, hvor en enkelt enhed forvalter de blandede finansieringskilder, kan undersøges med henblik på fremtidige finansielle instrumenter for at strømline ansøgningsprocessen og øge merværdien for EU. Endelig bør både tilskuds- og låneparametrene kalibreres omhyggeligt for alle fremtidige finansielle instrumenter. Tilskudsparametrene bør stå i et rimeligt forhold til investeringernes art og omfang og navnlig give et meningsfuldt incitament til at ansøge om instrumentet, mens låneparametrene (rentesatser, tilbagebetalingsbetingelser, låneforhandlingsproces osv.) bør være attraktive nok i forhold til markedsvilkårene for at tilskynde til udnyttelsen af instrumentet.

Rådgivningsbistand under faciliteten

Da medlemsstaterne prioriterede finansiering, der tilbød højere tilskudsmedfinansiering, i forhold til den tilbagebetalingspligtige finansiering, som blev tilbudt under faciliteten, var efterspørgslen efter rådgivningstjenester under faciliteten oprindeligt begrænset. Kun én afsluttet opgave var omfattet af denne evaluering. Rådgivningen under faciliteten udføres af EIB inden for rammerne af InvestEU-rådgivningsplatformen (i henhold til InvestEU-forordningen), og i

midtvejsevalueringen af platformen blev det også fundet for tidligt at vurdere dens fulde virkning på grund af den begrænsede udbredelse.

Hvis de nuværende tendenser fortsætter, forventes rådgivningen under faciliteten at have begrænset indvirkning på den administrative kapacitet på grund af den lave efterspørgsel efter opgaver på dette område.

Facilitetens overvågningsramme

En svaghed ved facilitetens overvågningsramme er, at de KPI'er, der er knyttet til den generelle målsætning og den specifikke målsætning, ikke har mål i forordningen. Der er fremsat mål for facilitetens reguleringsmæssige KPI'er som led i dette arbejde. Vurderingen af forenklings- og administrationsomkostningerne for støttemodtagere og ansøgere var begrænset i forbindelse med denne evaluering, fordi den på grund af facilitetens tidlige gennemførelsesfase ville have været baseret på en reduceret, ikkerepræsentativ stikprøve. Der vil blive foretaget en grundig analyse under den endelige evaluering, når der er en tilstrækkelig pulje af ansøgere og støttemodtagere til rådighed.

De fastlagte indikatorer fra InvestEU-rådgivningsplatformen, såsom forventede mobiliserede investeringer og deltagernes tilfredshed, vil blive anvendt fuldt ud til at måle merværdien af facilitetens rådgivningstjenester under den endelige evaluering.

Kønsaspektet

Indkaldelsen af forslag under faciliteten mangler i øjeblikket en referenceramme for ansøgere vedrørende ligestilling mellem kønnene. For at afhjælpe dette vil den anden indkaldelse af forslag under faciliteten (under udarbejdelse) omfatte yderligere foranstaltninger til fremme af ligestilling mellem kønnene. Værktøjskassen for regioner med retfærdig omstilling med titlen "Considering gender in regional transformations"⁵ (udarbejdet af Kommissionen) vil indeholde vejledning i håndtering af de kønsmæssige konsekvenser af den retfærdige omstilling.

⁵ Europa-Kommissionen (2023), Considering gender in regional transformations. A toolkit for just transition regions (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/funding/just-transition-fund/toolkit-considering%20gender%20in%20regional%20transformations.pdf).